

Nader onderzoek vleermuizen

Molenstraat 30 Gemert

Nader onderzoek vleermuizen Molenstraat 30 Gemert

In opdracht van:

Bouwbedrijf Raaijmakers
Molenstraat 43
5421 KD Gemert

Contactpersoon:

Dhr. M. Schellen
Schellen adviseurs
De Hoef 20
5421 ZK Gemert

Uitgevoerd door:

Lomans Ecoworks
Boerenkamplaan 75
5712 AB Someren

Veldwerk en rapportage:

M. Lomans

Datum: 14-09-2018

Inhoud

1. Aanleiding	3
1.1 Ligging en beschrijving plangebied	3
1.2 Huidig gebruik en beoogde ontwikkeling	4
1.3 Doel nader onderzoek	4
2. Werkwijze	4
3. Onderzoeksresultaten	5
4. Conclusie	6
5. Toetsing aan de Wet natuurbescherming	7
6. Aanbevelingen	7
7. Bronnen	9

1. Aanleiding

In opdracht van bouwbedrijf Raaijmakers is door Lomans Ecoworks een nader onderzoek uitgevoerd naar vleermuisverblijfplaatsen aan de Molenstraat 30 in Gemert

Aanleiding tot dit nader vleermuisonderzoek betreft de voorgenomen herontwikkeling van de locatie Molenstraat 30 in Gemert en de door Lomans Ecoworks uitgevoerde quickscan Flora en fauna ter plaatse op 11 april 2018. Uit deze quickscan is gebleken dat de te slopen bebouwing mogelijk functies voor vleermuizen vervuld. Het is niet uit te sluiten dat met de sloop van het woonhuis met café en aanbouw, vaste rust- en verblijfplaatsen voor vleermuizen verloren gaan.

1.1 Ligging en beschrijving plangebied

Het plangebied ligt aan de Molenstraat in het centrum van Gemert, gemeente Gemert- Bakel.

Aan de noordzijde grenst het plangebied aan een voetpad met achterliggende woningen, direct ten westen en aan de oostzijde bevinden zich vrijstaande woningen met tuin, en de zuidgrens van het plangebied ligt aan de Molenstraat. In het plangebied bevindt zich het voormalige café 'De Sport' met woning en enkele bijgebouwen. Het voormalige café en de woning is opgetrokken uit baksteen met pannen gedekt. De bijgebouwen zijn van baksteen met een plat dak. De achterliggende tuin is deels verhard met betonklinkers. Er is een klein vijvertje aanwezig met plasticfolie met rondom wat vaste planten, sierheesters en een laag buxushaagje. Juist binnen het plangebied in de noordoosthoek staat een Gewone es met een stamdiameter van ca. 25 cm, en de noordzijde staat een rij volwassen Coniferen.

Figuur 1. Ligging plangebied in de omgeving.

Bron: Bing maps

1.2 Huidig gebruik en beoogde ontwikkeling

Momenteel is het woonhuis bewoond, het voormalige café met bijgebouwen staan leeg. De beoogde ontwikkeling betreft de sloop van alle bebouwing om plaats te maken voor 4-5 appartementen met bijbehorende parkeerplaatsen. De gemeente heeft aangegeven dat de bestaande rij Coniferen behouden dient te blijven met de herontwikkeling. Indien mogelijk blijft de Gewone es ook behouden. Het nieuwe plan wordt ingepast met groenelementen in de vorm van erfbepanting en Leilindes rondom een kleine waterpartij.

1.3 Doel nader onderzoek

Doel van dit nader onderzoek is vast te stellen, dan wel uit te sluiten of in de te slopen bebouwing mogelijk verblijfsfuncties heeft voor vleermuizen. Als blijkt dat in de te slopen bebouwing vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn die verloren gaan met de sloopwerkzaamheden, worden mitigerende en/of compenserende maatregelen voorgesteld, en mogelijk is een ontheffingsaanvraag voor de Wet natuurbescherming aan de orde.

2. Werkwijze

Onderzoek vleermuizen

Vleermuizen gebruiken hun leefgebied door het jaar heen op verschillende manieren. Daarom is het nodig om een vleermuisonderzoek verspreid over het seizoen uit te voeren.

Het vleermuisonderzoek wordt volgens de richtlijnen van het Vleermuisprotocol 2017 uitgevoerd.

Het vleermuisprotocol is een hulpmiddel voor onderzoekers en beoordelaars om te bepalen wat een juridisch redelijke onderzoeksinspanning is voor een specifieke locatie.

Gezien de mogelijk aanwezige soorten in de omgeving hebben 4 onderzoeksronden plaatsgevonden in de periode laatste week mei tot 1^e week september:

- 2 rondes onderzoek met batdetector op kraam/ zomerverblijven, eind mei- begin juli waarbij minimaal 30 dagen zit tussen de 2 bezoeken.
- 2 rondes onderzoek met batdetector op paarverblijven in de paartijd, periode begin augustus – half september, waarbij minimaal 20 dagen zit tussen de bezoeken.

Voorafgaand aan het veldwerk is nagegaan welke vleermuissoorten redelijkerwijs of mogelijk te verwachten zijn binnen het plangebied. Bekende verspreidingsgegevens en de aanwezigheid van voorkeurshabitat binnen het plangebied en directe omgeving zijn hierbij betrokken.

Op basis van de aanwezige ecotopen zijn de volgende functies voor vleermuizen in het plangebied te verwachten:

- Foerageergebied
- Zomerverblijfplaatsen/ kraamverblijfplaatsen
- Paarverblijfplaatsen

Naast het gerichte onderzoek op verblijfsmogelijkheden voor vleermuizen in de bebouwing, is er tijdens de veldbezoeken ook uitgekeken naar uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen. Daarnaast is ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen.

Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van een zaklamp met een sterke lichtstraal, een heterodyne batdetector (Pettersson D 240x) met geluidsopnames apparatuur waarmee in het programma Batsound de lastig te determineren soorten op naam gebracht kunnen worden.

Alle onderzoeken zijn voor de soortgroep meest gunstige periode, tijdstip en weersomstandigheden uitgevoerd. Hieronder het overzicht:

Datum	Type onderzoek	Tijdsduur	Weer	Temperatuur
18-5-2018	vleermuisonderzoek zomer/ kraamverblijfpl.	21.30 u - 23.30 u	helder	11 graden
5-7-2018	vleermuisonderzoek zomer/ kraamverblijfpl.	3.30 u - 5.30 u	h. bewolkt	19 graden
20-8-2018	vleermuisonderzoek paarverblijfplaatsen	21.00 u - 23.00 u	bewolkt	21 graden
12-9-2018	vleermuisonderzoek paarverblijfplaatsen	20.30 u - 22.30 u	bewolkt	16 graden

Tabel 1. Overzicht uitgevoerde onderzoeken met specificaties.

3. Onderzoeksresultaten

Vleermuizen

Zomerverblijfplaatsen- kraamverblijfplaatsen.

Op 18 mei heeft het eerste onderzoek naar zomer- en kraamverblijfplaatsen plaatsgevonden. Deze periode van het jaar is het kraamtijd voor de vleermuizen. De vrouwtjes zitten bij elkaar in kraamkolonies en de meeste hebben nu jongen.

Bij daglicht is met 2 personen de bebouwing geïnspecteerd. Er is gekeken naar sporen van vleermuizen zoals uitwerpselen onder spleten en kieren, prooiresten of 'vetvegen' op plekken waar grote aantallen vleermuizen in- en uit vliegen. Genoemde sporen die duiden op aanwezigheid van vleermuizen zijn niet aangetroffen.

Vanaf ca. 21.45 u is gelet op uitvliegers vanuit uit de bebouwing. Er zijn geen uitvliegende vleermuizen waargenomen. Om 21.50 u werd de eerste gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) foeragerend waargenomen in de achtertuin. Deze foerageerde voornamelijk langs de rij Coniferen aan de noordzijde, even later gevolgd door een tweede exemplaar. Verder werden later op de avond een aantal jagende gewone dwergvleermuizen waargenomen boven de aangrenzende tuinen aan de noordoostzijde van het plangebied. Aan de zijde van de Molenstraat was nauwelijks vleermuisactiviteit te bespeuren. Daar is het vrij licht en vrijwel geen geschikt groen voor vleermuizen om op insecten te jagen.

Op 5 juli is de tweede veldinventarisatie op zomer- en kraamverblijfplaatsen uitgevoerd in de vroege ochtend van 3.30 u tot 5.30 u. Een methode om dit type verblijfplaats op te sporen is uit te kijken naar 'zwermgedrag'. Zwermgedrag is het gezamenlijk rondvliegen nabij de invliegplek. Na de nachtelijk jachtvluchten verzamelen ze zich meestal in de vroege ochtend een tijdje vliegend rond de ingang, voor ze één voor één naar binnen gaan.

Tijdens het veldbezoek zijn enkel waarnemingen gedaan van kort foeragerende gewone dwergvleermuizen voornamelijk in de achtertuin en directe omgeving. Ook werd er dit keer meer vanuit de achtertuin richting Molenstraat gevlogen. Op deze ochtend werden geen in- of uitvliegende dieren aangetroffen. Ook werd geen zwermgedrag vastgesteld.

Paarverblijfplaatsen

Het eerste onderzoek op paarverblijfplaatsen heeft plaatsgevonden op 20 augustus.

Dit onderzoek was voornamelijk gericht op het vaststellen van baltsactiviteit en paarverblijfplaatsen. Rond deze tijd van het jaar produceren de mannetjes vanuit de vlucht of op een vaste plek sociale geluiden (baltsroepen) om vrouwtjes te lokken. Mogelijk kunnen hierdoor paarverblijven worden vastgesteld. Hoewel de omstandigheden erg gunstig waren deze avond, was er weinig vleermuisactiviteit in het plangebied en directe omgeving. Even na 21.00 u werden enkele gewone dwergvleermuizen kort foeragerend waargenomen in de achtertuin.

Daarna werd het een tijd erg rustig. Later op de avond is enkele keren een luid baltsend mannetje in de vlucht gehoord aan de westzijde van het plangebied. Deze had duidelijk geen binding met de bebouwing in het plangebied. Er zijn deze avond geen aanwijzingen gevonden dat paarverblijfplaatsen aanwezig zijn in de bebouwing in het plangebied.

Het veldbezoek op 12 september eveneens gericht op het vaststellen van paarverblijfplaatsen d.m.v. het waarnemen van baltsende mannetjes en mogelijk najaars-zwermgedrag. Op plekken waar najaars- zwermgedrag waargenomen wordt, bevinden zich in de regel ook winterverblijfplaatsen. Soms is dat het geval in grotere gebouwen zoals ziekenhuizen of zorginstellingen die in de winter verwarmd worden.

Vanaf 20.30 tot 22.30 u werden vooral even na zonsondergang enkele kortstondig foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen vooral in de achtertuin en aangrenzende groene omgeving. Ruim een uur lang was er geheel geen sprake van vleermuisactiviteit in het plangebied en omgeving. Later op de avond kwamen enkele mannetjes luid baltsend door de Molenstraat gevlogen vanuit noordelijke richting. Deze baltsroepen stonden duidelijk niet in relatie met de bebouwing in het plangebied. Van najaars- zwermgedrag was geen sprake. Paarverblijfplaatsen in de bebouwing kunnen uitgesloten worden, en daarmee ook de kans op winterverblijfplaatsen.

4. Conclusie

Vleermuizen

Tijdens het onderzoek zijn in het plangebied en directe omgeving 2 soorten vleermuizen waargenomen:

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus- pipistrellus*)
- Laatzvlieger (*Eptesicus serotinus*)

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet aangetroffen. Bij inspectie van de bebouwing bij daglicht zijn geen sporen (keutels, vetvegen, afgebeten insectenvleugels enz.) gevonden die aan vleermuizen toegekend kunnen worden. Ook zijn geen uit- of invliegende vleermuizen gezien.

Paarverblijfplaatsen zijn niet gevonden en najaars-zwermgedrag is ook niet waargenomen.

Vliegroutes en foerageergebied

Vliegroutes zijn niet aanwezig. Het plangebied vormt beperkt foerageergebied voor vleermuizen, in de groene omgeving aan de noord en de westzijde van het plangebied zijn alternatieven van betere kwaliteit.

5. Toetsing aan de Wet natuurbescherming

Vleermuizen

Verblijfplaatsen

In de Wet natuurbescherming (artikel 3.5, lid 4) is het verboden om voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vleermuizen te beschadigen of te vernielen. In het plangebied zijn geen voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van beschermde vleermuizen vastgesteld. Er zijn vanuit de bebouwing geen invliegende of uitvliegende vleermuizen waargenomen en zwermgedrag (dat kan wijzen op een massaverblijfplaats) is niet waargenomen. Om deze reden zullen als gevolg van de beoogde herinrichting, geen verbodsbepaling worden overtreden.

Foerageergebied en vliegroutes

Foerageergebied en vliegroutes zijn beschermd als het van essentieel belang is voor het in stand houden van een vaste verblijfplaats. Er zijn geen vliegroutes, en het plangebied wordt niet intensief gebruikt als foerageergebied.

Op basis van de uitgevoerde onderzoeken kan gesteld worden dat het plangebied afdoende is onderzocht op aanwezigheid van (verblijfs)functies voor vleermuizen.

Uit de onderzoeken is gebleken dat in het plangebied geen vaste rust- of verblijfplaatsen, vliegroutes of belangrijk foerageergebied aanwezig voor vleermuizen aanwezig zijn.

Hiermee is het nader onderzoek afgesloten. Verdere procedures in het kader van de Wet natuurbescherming zijn niet aan de orde.

6. Aanbevelingen

Algemene broedvogels

Het is niet toegestaan om bomen en struiken te verwijderen in het broedseizoen, mits een ecologisch deskundige vooraf heeft vastgesteld dat geen broedende vogels aanwezig zijn.

Het broedseizoen omvat globaal de periode van maart tot eind juli. Overtreding van de Wnb kan eenvoudig worden voorkomen door het kappen van bomen en het verwijderen van struiken buiten het broedseizoen uit te voeren of wanneer vastgesteld is dat geen broedgeval aanwezig is.

Vleermuizen en lichtverstoring

Hoewel in het plangebied geen verblijfplaatsen en belangrijk foerageergebied van belang zijn aangetroffen, maken vleermuizen wel gebruik van het plangebied en omgeving. Om te voorkomen dat vleermuizen tijdens de werkzaamheden worden verstoord, wordt aangeraden om het aanbrengen van verlichting zoveel mogelijk te beperken. Nagenoeg alle vleermuissoorten zijn namelijk gevoelig voor lichtverstoring.

De effecten van de verlichting kunnen op een aantal manieren worden beperkt. Er volgt een overzicht van de mogelijke maatregelen. De keuze voor een maatregel zal afhankelijk zijn van de situatie en moet per geval worden bepaald. In veel gevallen zal een combinatie van een aantal maatregelen de beste uitkomst geven. Enkele veel gebruikte methoden om de effecten van lichthinder te beperken zijn:

- de bouwactiviteiten zoveel mogelijk overdag uitvoeren gedurende de actieve periode van vleermuizen (maart- oktober) zodat verlichting niet noodzakelijk is. Voor de eventuele noodzakelijke verlichting ter preventie kunnen afgeschermd lampen worden gebruikt die alleen de bouwplaats verlichten en niet uitstralen naar de omgeving.

In het nieuwe woningbouwplan:

- niet uitstralende armaturen
- lagere armaturen (dan zijn er wel meer nodig)
- verlichting met een lagere lichtintensiteit
- plaatsen van afschermende beplanting
- voorkom verlichting van boomkronen
- tijdelijke verlichting (slechts een deel van de nacht aan), en alleen op plekken waar het echt nodig is

Natuurinclusief bouwen

Natuurinclusief bouwen is een verzamelterm voor tal van maatregelen en manieren om natuur te integreren bij de bouw van woningen, kantoren en andere gebouwen. Denk bijvoorbeeld aan het plaatsen van nest- en vleermuiskasten in de gevels van het nieuwe woningbouwplan.

Natuurinclusief bouwen bevordert de biodiversiteit en ons leefklimaat!

Voor meer informatie over natuurinclusief bouwen zie onderstaande websites:

www.stadszaken.nl/ruimte/groen/1079/natuurinclusief-bouwen-met-deze-40-punten.

www.vogelbescherming.nl/bescherming/wat-wij-doen/in-de-stad/gemeenten-bedrijven-bouwers/hulp-van-vogelbescherming.

www.vogelbescherming.nl/bescherming/wat-wij-doen/in-de-stad/gemeenten-bedrijven-bouwers/goede-voorbeelden.

www.checklistgroenbouwen.nl

www.operatiesteenvreek.nl

7. Bronnen

Literatuur

- Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus) Versie 1.0, juli 2017. Publicatie van BIJ12.
- Quicksan Flora en fauna Econsultancy november 2017. Rapportnr. 4330.001.
- Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, versie december 2016.
- Vleermuizen en planologie, Cursusdictaat november 2014. Zoogdiervereniging.
- Veldgids Vleermuizen van Europa, Christian Dietz en Andreas Kiefer, 2017.
- Wet natuurbescherming, 16 december 2015, gepubliceerd Staatscourant 19 januari 2016.

Internetsites

- www.bing maps
- www.brabant.nl
- www.ruimtelijke plannen.nl
- www.gemert-bakel.nl